

NEDİM GÜRSEL

PARİS

BULUŞMALARI

—
Deneme
—

Nedim Gürsel, 1951’de Gaziantep’te doğdu. Galatasaray Lisesi’ni ve Paris Sorbonne Üniversitesi Modern Fransız Edebiyatı Bölümü’nü bitirdi; aynı üniversitede Nâzım Hikmet ve Aragon üzerine Prof. Etiemble’in yönetiminde karşılaştırmalı edebiyat doktorası yaptı. Halen CNRS’te (Fransa Bilimsel Araştırmalar Ulusal Merkezi) araştırma başkanı olarak görev yapmakta ve Paris INALCO’da (Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü) Türk edebiyatı dersleri vermektedir.

Edebiyatın hemen her dalında ürün veren Nedim Gürsel’in kitapları Fransa başta olmak üzere yirmi beş ülkede yayımlandı, bazı öykülerinden yapılan tiyatro uyarlamaları Türkiye ve Avrupa ülkelerinde oynandı. Yazar DAAD adlı kurumun davetlisi olarak bir yıl Berlin’de kaldı; Fransa, Almanya, İtalya ve Türkiye gibi pek çok ülkede hakkın-da incelemeler ve doktora tezleri yazıldı, belgeseller çekildi.

Nedim Gürsel’in aldığı ulusal ve uluslararası ödüller şunlardır: Türk Dil Kurumu Ödülü (1976), Abdi İpekçi Barış Ödülü (1986), Fransız PEN Kulüp Özgürlük Ödülü (1986), Haldun Taner Öykü Ödülü (1987), Struga Altın Plaket Ödülü (1992), Radio France Internationale Öykü Ödülü (1992), France-Turquie Ödülü (2004), Fransa Hükümeti Edebiyat Şövalyesi Nişanı (2004), Mevlânâ Dünya Kardeşlik Ödülü (2009), Türkiye Yayıncılar Birliği İfade Özgürlüğü Ödülü (2009), Balkanika Vakfı Uluslararası Roman Ödülü (2012), Fransa Akdeniz Roman Ödülü (2013), Türk Dünyası Kızıl Elma Ödülü (2016), Türkiye-Avrupa Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı Ödülü (2018), Çukurova Sanat Girişimi Büyük Ödülü (2019).

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Uzun Sürmüş Bir Yaz
İlk Kadın
Cicipapa
Bir Avuç Dünya
Dünya Şairi Nâzım Hikmet
Bozkırdaki Yabancı
Boğazkesen
Paris Yazıları
Başkaldıran Edebiyat
Resimli Dünya
Yaşar Kemal - Bir Geçiş
Dönemi Romancısı
Öğleden Sonra Aşk
Güneşte Ölüm
Sağ Salim Kavuşsak
İzler ve Gölgeler

Çıplak Berlin
Yedi Dervişler
Allah'ın Kızları
Hatırla Barbara
Türkiye: Yaşlı Avrupa'ya
Genç Damat
Derin Anadolu
Şeytan, Melek ve Komünist
Aragon
Yine Bana Döneceksin
Aşk Kırınları
Yüzbaşının Oğlu
Acı Hayatlar
Tehlikeli Sevişmeler
Bana İtalya'yı Anlat
Uzun Bir Ayrılık İçin Kırk Kısa Şiir

Söz Uçar
Piramitlerin Gölgesinde
Yalnızlığın Yarattığı Yazar: Sait Faik
Mehdi'yi Beklerken
Baba Bak Deniz
Aşk ve İsyan
Küçük Prens
(çeviri-Doğan Egmont)
Son Fasil
Son Yolcu
Ölüm Aklımdasın
Doğaya Açılan Pencere
Yıkım Günleri
Kavuşmak Hayal Oldu
Eros'un Renkleri
Paris'in Türk Ressamları

PARİS BULUŞMALARI

Yazan: Nedim Gürsel

Editor: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2026 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Kapak resmi yapay zekâ yardımıyla oluşturulmuştur.

1. baskı / Ekim 2026 / ISBN 978-625-8593-75-4

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı ve sayfa uygulama: Taylan Polat

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Paris Buluşmaları

Nedim Gürsel

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İçindekiler

Parisli Bir Türk Yazar.....	11
Bıldırın Tepe.....	15
Sokak Sanatı ve Yazarlar	23
Yazar Heykelleri ve Evleri	31
Gerekli Bir Yapıştırma	41
Dünyanın Dört Bucağı.....	45
Victor Hugo'nun Evinde	49
Ağustos Ayında Paris, Kafe Rostand, İsmail Kadare ve Bir Anıt Çeşme	61
Paris'in Gizli Güzellikleri.....	67
Bay Öküz Lokantası.....	69
Paris Cennet miydi, Cehennem mi?	81
André Breton ve Paris'in Ferçi	89
Leylak Bahçesi.....	95
La Closerie des Lilas ve Ernest Hemingway.....	101
Kirli ve Kederli Bir Yer	107
Fürstenberg Alanı.....	109
Melekle Teke Tek Mücadele	115
Çanlar Kimin İçin Çalıyor	121
Kutsal Ruh Kilisesi	127
Paris'in En Eski Köprüsü: Yeni Köprü	129
Cinayet Kurbanı Kral.....	141
Seine Nehri ve Paris Resimleri	145
Bağnazlık ve Ötesi.....	153

Étienne Dolet'nin Acıklı Sonu	159
Hôtel de Sens.....	163
Kalabalık Kentin İssız Adası.....	167
Cité Internationale (Darülfünun Yerleşkesi).....	171
Türkiye Büyükelçiliği ve Balzac.....	175
Paris'te Bir Türk.....	181
Demir Özlü'nün Paris'i.....	183
"Abbas Yolcu"	187
Paris'te Bir Sürgün	191
Tanpınar'ın Paris Günleri.....	199
Türk Şairlerin Gözüyle	207
Yalnızlığın Başkenti	219
Sonsöz Yerine.....	223

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

“Yeni Köprü üzerinde rastladım
şu eski suretime.”

Louis Aragon

Parisli Bir Türk Yazar

Hem Parisli hem Türk hem de yazar olunabilir mi? Bu soruyu, “Biraz zor!” diye yanıtlamam gerekirdi ama elli yıldır “ışıklar kenti”nde oturduğuma göre ve kurmaca alanındaki tüm yapıtlarımı, yani öykü, roman ve gezi kitaplarımı anadilim Türkçede yazdığuma bakılırsa, kendimi Paris’te yaşayan bir Türk yazar olarak tanımlayabilirim. Bu nedenle elinizdeki kitap özel bir anlam taşıyor benim için. Yalnızca Paris’le yaşadığım hikâyeyi –tutkulu aşkı mı demeliydim yoksa!– bir ölçüde yansıttığından değil, aynı zamanda başka yazarların Paris’e bakışlarını da dile getirmeye çalıştığı ve elbette kentin tarihine bazı göndermeler de yaptığı için. Evet, “Paris Buluşmaları” adı üstünde, Fransa’nın başkenti, hatta dünya kenti Paris’le bir buluşma aslında. Ve bir bakıma Paris’e olan borcumu ödemeye çalıştığım bir kitap. Çünkü Kavafis’in ünlü dizelerinde söylediği gibi “hayatımı yıkmadım bu köşede”, tam tersine kurdum. Öte yandan, hiç kuşkusuz bu nedenle, “kent peşimden geldi”, dünyayla buluşturdu beni.

Birkaç baskı yapan, sanıyorum hâlâ okunan kadim kitabım *Paris Yazıları*, yalnızca bu kentteki sanat ve edebiyat ortamının önemini değil, yaratıcılığın evrensel bir uğraş olduğunu da okura anımsatır. Uzun yıllar kendimi dışarıda tuttum, Paris’le hikâyemden çok onu öne çıkaran konuları ve olayları dile getirmeye çalıştım. Bu kitaptaysa okuru her ikisiyle de buluşturabiliysem ne mutlu bana! Evet, “buluşmak” güzel şey ama ayrılığın da bazı getirileri olduğunu düşünüyorum. Bir öykümde İstanbul’un artık döndüğüm değil gittiğim bir kent olduğunu

söylemiştim. Burada yineliyorum. Çünkü dönüşlerim uzunca bir süredir hep Paris'e oldu.

"Hiç kimse Paris'i çok iyi bildiğini iddia edemez" diye yazıyor Georges Duhamel. Doğru söze ne denir! Şu denebilir belki: Evet hiç kimse, doğma büyüme Parisliler ya da bu kenti ezberlemiş, sokaklarında yürümüş, kafelerinde oturmuş, köprülerinden geçmiş, parklarında dinlenmiş sakinleri de dahil, başkentin gizli güzelliklerinin tümüne sahip çıkmasa da, içimizden bazıları onları keşfetmemize yardımcı olabilir.

Jean Cocteau ise yabancıların Paris'i Fransızlardan, hatta kent sakinlerinden bile daha iyi bildiklerini öne sürüyor. Kente içeriden değil, dışarıdan bir bakış söz konusu burada. Gizleri keşfetmekte, yeni rotalar belirlemekte bu bakışın –bakışların– önemli bir rol oynadığını belirtmeliyim.

Diyeceğim, bir kenti baştan aşağı bilmesek de onu her an yeniden keşfedebilir, hayalimizde yeniden yaratabiliriz. Balzac'ın "yüz bin roman barındıran kent" dediği gibi, Paris'in yazarların ve kimi kez ressamların bakışıyla nasıl yeniden yaratıldığını anlamaya ve anlatmaya çalıştım bu kitapta.

Balzac'ın ünlü roman kahramanı Rastignac'ın Montmartre tepesinden Paris'e bakarak, "Teke tek kaldık işte!" demesinden bu yana başarmak amacıyla başkente taşradan gelen Fransızların yanı sıra çok sayıda yabancı da var elbette. Onları göçmenlerden ayrı bir konuma yerleştirmek gerektiğini düşünüyorum. Jean Cocteau Paris'in devekuşu gibi kursağından geçen her şeyi hazmettiğini, toplumsal erimeye çok fazla fırsat tanımadığını söylerken haksız değildi. Pek çok ünlü sanatçıyı, düşünürü, yazarı ve ressamı kucaklayan kentin onları kimi zaman boğduğunu, sindirip yok ettiğini de unutmamalıyız. Paris'te bir Türk yazar konumunda olsam da bu kentin beni genellikle mutlu, bazen de karamsar kıldığını, giderek bunalttığını itiraf etmeliyim. Paris'te hem bir Türk hem de Parisli olarak yaşadım, her zaman ruhuna nüfuz edemesem, bek-

lenmedik durumlarla sürekli karşılaştım da. Kent hem kollarına aldı, sarıp sarmaladı, bağrına bastı beni hem de dışladı. Fransızca deyimle söylemem gerekirse “şeytana gönderdi”. Onu tümüyle ele geçirmeme hiçbir zaman izin vermedi. Rastignac gibi “teke tek” kalmama da.

Kendi efsanesini sürekli yeniden yaratan bir kent olan Paris’in yazarların kitaplarına, ressamların tablolarına, mimarların binalarına yansıdığı ölçüde evrensel bütünlüğünü söyleyebiliriz. Bu özelliğiyle çekim gücünü, başına bir felaket gelmezse daha yıllar boyu sürdüreceğinden eminim.

Gençlik yıllarımı olduğu gibi hayatımın son yıllarını da, yakamı bir türlü bırakmayan İstanbul özlemine karşı Paris’te yaşamak istememin bilinçaltı bir nedeni olmalı. Yaşlanmayı kabullenemediğimden belki, belki de hiçbir zaman bulamayacağımı bildiğim halde –bir yanılsama da olsa– Stefan Zweig’in deyiimiyle “ebedi gençlik”i aradığım için. Zweig’a hak vermemek elde değil. Paris herkes için olmasa da “ebedi gençlik” için bir “şenlik” hiç kuşkusuz. Öte yandan bir cennet, kimi zaman cehenneme dönüşse de. Galatasaray Lisesi’nde yatılı okurken geceleyin geç vakit, yataktan lambası söndürüldüğünde kurduğum hayal gerçekleşti, “ebedi gençlik”in kentine çok genç yaşta, yirmilerimde demir attım, bir daha ayrılmamak üzere. “Ey Ölüm! Yaşlı kaptan! Demir almak zamanı geldi!” diye yakınıyor Baudelaire bir şiirinde. Genelde yaptığı gibi bizi yolculuğa değil, Yahya Kemal’in deyiimiyle “meçhul”e giden bir gemiye çağırıyor. Her iki şairin de Paris serüvenine değindim bu kitapta, okuru yalnızca benim Paris hikâyemle değil, başka yazar ve ressamların Paris’iyle de buluşturmak istedim. Bir bakıma zorunlu ya da gönüllü sürgünlere kucak açtığı için de seviyorum Paris’i. Öyleyse gelin hep birlikte, limandan demir almadan önce, “ışıklar kenti”nde buluşalım.

2026

Elli yıldır “ışıklar kenti”nde yaşayan, orada kök salan ama anadili Türkçeye bağlı kalmış bir yazarın yarım yüzyıllık Paris serüveni... Nedim Gürsel, bu kitabında okuru sadece kendi adımlarıyla değil, Aragon’un, Baudelaire’in, Yahya Kemal’in ve Nâzım’ın hayaletleriyle Seine kıyısında lirik bir gece yürüyüşüne davet ediyor.

Paris Buluşmaları bir kentin ritimlerinde biriken melankolinin,

geçmişe duyulan özlemin ve yazılan her sözcükle ölüme meydan okuyan bir ömrün içten muhasebesi. Paris hem kollarına alıp sarıp sarmalayan çekici bir sevgili hem de insanı kendi yalnızlığıyla baş başa bırakan dipsiz, karanlık bir uçurum. Ve yazar her şeye rağmen limandan demir almadan önce, bizi bu ebedi gençlik şenliğinde son kez buluşmaya çağırıyor.

“Gezginin önünde açılmış bir kitaptır Paris, her sayfasında saklı bir güzellik, ilginç çağrışımlar, anılar taşıyan.”

“Gerçek sevgilimin Paris olduğunun çok sonra farkına varacaktım; nice uykusuzluklardan, Seine Nehri’nin kıyısında dolaşmalardan, yazacağım kitaplardan sonra.”

